

Vragen m.b.t. SB Regionaal actieplan beschikbaarheid drinkwaterbronnen

Fractie	#	Vraag/input	Antwoord/reactie
Volt	1	In de Statenbrief lezen we dat "(Drink)waterbesparing en circulariteit" een van de "inhoudelijke sporen" is in het Regioplan Drinkwater Utrecht, echter lijkt dit niet direct terug te komen in de drie regionale actieplannen. Wat gaat of kan de provincie doen om (drink)waterbesparing te bevorderen waarvan het effect voor 2030 merkbaar is en die niet afhankelijk is van innovatie beloftes?	De drie regionale actieplannen gaan niet in op (drink)waterbesparing en circulariteit, omdat landelijk is besloten het landelijk actieprogramma en de regionale actieplannen (sturing op aanbodkant) los te koppelen van besparing (sturing aan vraagkant). Het verminderen van de vraag wordt opgepakt via het Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing (vastgesteld in BO Water 6 april 2024). Hierin zijn acties van technische, financiële, juridische en communicatieve/gedrag aard vastgelegd die moeten gaan leiden tot (drink)waterbesparing. De energie op en voortgang van de acties wordt gemonitord via werkgroepen opgezet rondom die 4 thema's. De sturingsmogelijkheden van de provincie op het vlak van (drink)waterbesparing zijn beperkt. Maar dat betekent niet dat we er niet vol voor gaan. We zetten onder andere in op watervriendelijk bouwen (Convenant Toekomstbestendig Bouwen, Bouwtafel Watervriendelijke wijken), waterbesparing bij industrie (waterbesparingsonderzoeken, Actie Waterzuinige Industrie), communicatie/gedrag (pietere tuinen, bewustwordingsprogramma drinkwater) en financiële middelen (onderzoek naar inzetten grondwaterheffing als sturingsinstrument voor terugdringen van grondwatergebruik). In het Regioplan Drinkwater Utrecht, waar we nu aan werken, komen de sporen (drink)waterbesparing en ontwikkeling winlocaties samen.
	2	Kan de provincie invloed uitoefenen op de prijs van drinkwater dat voor commerciële doeleinde wordt gebruikt, of een andere financiële prikkel creëren om waterbesparing te bevorderen bij bedrijven?	Ja, recent hebben wij als aandeelhouder van Vitens ingestemd met een hoger tarief voor de zakelijke klanten van Vitens. Wij zijn geen aandeelhouder bij de andere drinkwaterbedrijven en hebben bij deze bedrijven geen invloed. Provincies kunnen een grondwateronttrekkingsheffing opleggen aan onttrekkers van grondwater (artikel 13.4b van de Omgevingswet). De opbrengst is bedoeld voor bepaalde, specifiek aangewezen provinciale uitgaven in het kader van grondwaterbeheer (artikel 8.3 en 8.4 van het Omgevingsbesluit). De heffing wordt nog niet gebruikt als sturingsinstrument voor terugdringen van grondwatergebruik/

			waterbesparing of voor een sturing op juiste kwaliteit voor juiste gebruik, maar dat betekent niet dat het niet kan. We willen komend jaar onderzoeken of we de heffing in kunnen en willen zetten als middel om waterbesparing en passend watergebruik te stimuleren. Via het Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing (link naar Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing) start een landelijk onderzoek naar de effecten en effectiviteit van beprijzen/belasten ten behoeve van verminderen ver/gebruik van (drink)leiding-, grond- en oppervlaktewater.
	3	Kan de provincie (als eventuele noodmaatregel) een quotum stellen voor hoeveel drinkwater bepaalde bedrijven mogen verbruiken, als de drinkwatervoorzieningen voor publieke doeleinde in gevaar komt? Hoe zou dit dan ingang worden gezet?	Nee, dit kan niet. Het leveren van drinkwater aan een bedrijf staat beschreven in een contract tussen het drinkwaterbedrijf en de afnemer (industrie). Vanuit het Rijk wordt momenteel gewerkt aan een handreiking voor het instellen van een grondwateronttrekkingenplafond (GOP). Vanuit de provincie zijn we hierbij betrokken. Onderdeel van een GOP kan een voorkeursvolgorde zijn waarbinnen we hoogwaardig gebruik voorrang kunnen geven op laagwaardiger gebruik. Zodra het Rijk heeft bepaald hoe een grondwateronttrekkingenplafond eruit zou moeten zien, gaan we bepalen hoe we dit vertalen naar de situatie in de provincie Utrecht.
PvdD	4	Kan in percentages gekenschetst worden welk aandeel 1. bevolkingsgroei, 2. industrie, 3. de agrarische en 4. woningbouw hebben op de toenemende vraag naar water?	Zie ook het antwoord op vraag 5. De toename zal voornamelijk door bevolkingsgroei in combinatie met woningbouw worden bepaald.
	5	Hoe is de verdeling nu, en wat zeggen de prognoses?	Huidig gebruik (bron: CBS) In 2021 werd in heel Nederland 1.295 miljoen m³ drinkwater geproduceerd. Dit werd gebruikt door: • Huishoudens (812 miljoen m³) • Industrie en overige bedrijven, zoals kantoren (269 miljoen m³) • Landbouw (41 miljoen m³) • Koeling/elektriciteitscentrales (4 miljoen m³) Daarnaast ging 182 miljoen m³ verloren aan productie-/lekverliezen, werd niet gefactureerd of ingezet als industriewater (halfproduct).* * de optelsom van de losse hoeveelheden is 1.308 miljoen m³. Het is ons niet duidelijk waarom dit getal afwijkt van het totaal van 1.295 miljoen m³. We hebben geen getallen specifiek voor de provincie Utrecht.

			Prognose De verwachting is dat de (drink)watervraag toe zal nemen door groei van de bevolking en economie. Daarnaast beïnvloedt klimaatverandering de piekvraag (extreme droogte). We proberen in lijn met deze toename te blijven door de groei aan de vraagkant zoveel mogelijk te drukken en zoveel als nodig de aanbodkant van drinkwater te vergroten. Samen met de drinkwaterbedrijven worden ook oplossingen gezocht om productieverliezen terug te brengen.
	6	Hoe verhoudt het zoeken naar nieuwe drinkwaterbronnen zich tot inspanningen die worden verricht om vervuilde bronnen te saneren. Dat wil zeggen: hoeveel wordt er nu gedaan om vervuilde drinkwaterbronnen te kunnen blijven gebruiken; hoeveel drinkwaterbronnen zijn in onze Provincie in de afgelopen jaren als vervuild aangemerkt (zie bijv. actieplan Oasen, pagina 3: kwaliteit van de bron neemt af. Ook pagina over toenemende vervuiling grondwater waardoor lozingen steeds problematischer worden) en wat zijn de implicaties voor winning?	Er worden veel inspanningen verricht om te voorkomen dat drinkwaterbronnen verontreinigd raken. Dat is de basis van het beschermingsbeleid. Om de risico's in beeld te brengen worden gebiedsdossiers opgesteld waarin de risico's voor de waterkwaliteit worden beschreven. Om de risico's aan te pakken voeren we maatregelen uit die in het uitvoeringsprogramma drinkwater (link naar Uitvoeringsprogramma drinkwater 2021 - 2027) zijn opgenomen. Wanneer toch een verontreiniging op weg gaat naar een drinkwaterwinlocatie, wordt gekeken wat de beste oplossing is om het onttrokken grondwater (het ruwwater) zo schoon mogelijk te houden, zoals: • Saneren verontreinigde locaties (bronaanpak, Woerden) • Plaatsen interceptieputten (Beerschoten, Amersfoort Berg) die de verontreiniging onderscheppen • Saneren ruwwater (Zeist) Oasen onttrekt veel grondwater nabij rivieren en heeft daardoor vaak te maken met verontreinigingen die in oppervlaktewater voorkomen. Om die reden heeft Oasen het voornemen al haar zuiveringslocaties om of uit te bouwen met geavanceerde zuiveringstechnieken. Na zuivering blijft een verontreinigde reststroom over. Om deze reststroom te lozen maakt Oasen hierover afspraken met het waterschap.
	7	Zijn er in de afgelopen jaren bestaande drinkwaterbronnen 'afgeschreven' door vervuiling, of zijn er bronnen die naar verwachting niet meer gebruikt kunnen worden?	De winning Bithoven is bijna 20 jaar geleden verdiept a.g.v. een verontreiniging. De winlocatie is niet afgeschreven, de ondiepe bronnen wel.
	8	Drinkwaterbesparing en circulariteit maken geen onderdeel uit van de huidige actieplannen, deze vinden hun plek in Regioplan Drinkwater Utrecht en het landelijke actieprogramma. Maar de inzet op besparing, sanering en circulariteit heeft wel impact op het aantal nieuwe drinkwaterbronnen dat moet worden	Zie ook antwoord op vraag 1 Volt Er wordt naast vergroten van het drinkwater aanbod en besparen op de vraag, zeker ook vol ingezet op het behouden van wat we hebben. In de omgevingsverordening worden de drinkwaterwinlocaties beschermd door

		gerealiseerd. Hoe zijn deze meer op duurzaamheid en preventie gerichte maatregelen meegenomen in de actieplannen?	ingrepen op en in de bodem, die de kwaliteit van het grondwater negatief kunnen beïnvloeden, te reguleren. De preventie gerichte maatregelen staan in het uitvoeringsprogramma drinkwater (link naar Uitvoeringsprogramma drinkwater 2021 - 2027), aanvullend voert de regionale uitvoeringsdienst Utrecht toezichtcontroles uit.
	9	Op welke manier is de betaalbaarheid van drinkwater geborgd (nu en in de toekomst) bij de twee drinkwaterbedrijven waar de Provincie geen aandeelhouder van is?	Dit is geregeld in de drinkwaterwet en onderliggende besluiten en regelingen. ILT houdt toezicht op de wijze waarop drinkwaterbedrijven deze berekeningsmethodiek toepassen om hun drinkwaterprijs te bepalen. Deze prijs geldt alleen voor het drinkwater. Voor andere leveringen worden de tarieven door de drinkwaterbedrijven zelf bepaald.
PvdA	10	De focus ligt op vergroten aanbod drinkwater; Maakt de toepassing van gescheiden systemen ook onderdeel uit van de plannen? (geen drinkwater voor toilet doorspoelen etc.)	Zie antwoord op vraag 1 Volt en onderstaande vraag 12
	11	Wordt hiervoor samengewerkt met gemeenten en waterschappen? in nieuwbouwplannen? Kan de provincie dat als eis stellen voor nieuwbouw?	Er wordt op heel veel fronten samengewerkt met gemeenten en waterschappen, bijvoorbeeld via de platformen Vallei en Veluwe Klimaatadaptief (VVK) en platform Water en Klimaat (HDSR) Het convenant Toekomstbestendige Woningbouw (link naar Convenant - Toekomstbestendig Bouwen) is een samenwerking tussen overheden in de provincies Utrecht, Noord- en Zuid-Holland en Flevoland met marktpartijen en leveranciers. In het convenant is de indicator drinkwater opgenomen, waarmee minimaal wordt ingezet op woningen met een gebruik van de 100 l.p.p.d. (zilver en brons) genoemd in Water en Bodem Sturend (WBS) en maximaal zelfs 50 l.p.p.d. (goud). Partijen die het convenant hebben ondertekend, conformeren zich aan deze indicator.
	12	Hoe kunnen we woningbouwcorporaties helpen gescheiden watersystemen toe te passen in bestaande bouw? Idem huiseigenaren?	In het Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing (link naar Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing) zijn diverse onderzoeken benoemd die meer informatie geven over grijswater gebruik. Momenteel doet RIVM in opdracht van ministerie van IenW onderzoek (literatuurstudie) naar de gezondheidsrisico's en mogelijke beheersmaatregelen bij het (her)gebruik van grijs- en/of hemelwater in gebouwde omgeving. Ook wordt gekeken naar de risico's voor de volksgezondheid om bad- en douchewater toe te voegen als bron voor huishoudwater voor collectieve leidingnetten.

			Aanvullend vinden er landelijk ook onderzoeken plaats naar de kosten van dergelijke systemen. De uitkomsten van deze onderzoeken geven inzicht of en hoe wij woningbouwcorporaties en huiseigenaren kunnen helpen.
GroenLinks	13	Op welke manier hangt de drinkwatervoorziening van onze provincie samen met die van andere provincies?	Er vindt op verschillende manieren levering tussen provincies plaats: - Waternet onttrekt water uit de Bethunepolder en het Amsterdam Rijnkanaal voor de productie van drinkwater. Dit drinkwater is voor de inwoners van Amsterdam en Noord-Holland. - Vitens onttrekt grondwater uit Flevoland en distribueert 9 miljoen m³ naar Utrecht en Gelderland.
	14	Op welke manier wordt samengewerkt met andere provincies om de drinkwatervoorziening op peil te houden?	Er is periodiek ambtelijk overleg tussen de provincies over de drinkwatervoorziening en geplande nieuwe projecten.